

Başvuru Numarası : 2025/768  
Toplantı Tarihi/Sayısı : 04.09.2025/247  
Karar Numarası : 2025/586  
Başvuran : M.A.  
Başvuran Vekili/ Vasisi : -  
Adres : -  
Muhatap Kurum/Kişi : Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı  
Muhatap Vekili : -  
Muhatap Adres : -

## I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Adana Büyükşehir Belediyesi Seyahat Kartları Uygulama Yönetmeliği ile öğrenci tanımına 28 yaşından gün almama şartı getirilmesinin yaş temelinde ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir.

## II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 1982 yılı doğumlu olduğunu, ... Üniversitesi ... Öğretmenliği bölümünde örgün eğitim gördüğünü ve toplu taşımada indirimli öğrenci bileti uygulamasından yararlandığını, 2024 yılı Kasım ayında indiriminin devam etmesi amacıyla öğrenci vizesi almak için Adana Büyükşehir Belediyesi Seyahat Kartları Ofisine başvuruda bulunduğunu, ancak Adana Büyükşehir Belediyesi Seyahat Kartları Uygulama Yönetmeliği'nde yer alan yaş şartı gerekçe gösterilerek başvurusunun reddedildiğini,

b. Diğer mevzuat düzenlemelerinde öğrenciliğe ilişkin bir yaş sınırlaması bulunmamasına rağmen Adana Büyükşehir Belediyesi Meclisi'nin 14/10/2024 tarihli ve ... sayılı ve “Seyahat Kartları Uygulama Yönetmeliği” konulu Kararı ile Seyahat Kartları Uygulama Yönetmeliği'nde yer alan öğrenci tanımına 28 yaşından gün almama şartının getirildiğini,

c. Söz konusu uygulamaya ilişkin olarak muhatap Belediyeye başvuru yaptığını ancak talebinin reddedildiğini belirtmekte, yaşı nedeniyle öğrenci indiriminden yararlanamamasının Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine aykırı olduğunu iddia etmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA  
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899  
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr  
İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:  
Telefon No:

**3. Muhatap Adana Büyükşehir Belediyesi Başkanlığından alınan yazılı görüşte özetle;**

**a.** Mevzuat hükümleri uyarınca belediyelerin ulaşım hizmetleri kapsamında, Belediye Meclisi kararları doğrultusunda düzenlenecek tarifelere göre ücret belirleme yetkisinin olduğu, mevzuatta indirimli tarife uygulamasına ilişkin özel bir düzenleme yer almadığından bu yetkinin Belediye Meclisinin takdirine bırakıldığı, bu nedenle belediyelerin ulaşım hizmetlerinde kısmen veya tamamen indirim uygulama ya da hiç indirim uygulamama konusunda serbest olduğu, bu yetkinin kullanılması hâlinde kişilerin durumlarına göre farklı kriterlerin belirlenmesinin mümkün olduğu, öğrencilerin indirimli taşınmasında kanun koyucunun amacı gözetilerek indirimli taşıma hizmetinin amacı dışına çıkılmaması gerektiği, belediyelere görevleriyle orantılı gelir kaynakları sağlandığı dikkate alındığında bu kaynakların etkin ve adil bir biçimde kullanılması ve hizmet maliyetlerinin indirime tabi olmayan vatandaşlar üzerindeki yükü artırmadan karşılanmasının belediyelerin sorumluluğunda olduğu,

**b.** Yaş sınırlandırmasına ilişkin kamu kurumları tarafından yapılan benzer düzenlemeler ve bu kapsamda gerçekleştirilen uygulamaların yerel idareler açısından rehber niteliği taşıdığı, bu çerçevede benzer uygulamaların incelendiği ve vatandaşların lehine olacak bir düzenleme yapıldığı,

**c.** Konuya ilişkin normatif düzenlemeler incelendiğinde, öğrencilere indirimli toplu taşıma hizmeti sunulmasının belediyeler açısından bir yükümlülük değil, takdire dayalı bir yetki olduğunun anlaşıldığı, 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinde yer alan, *"Belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, toplu taşıma hizmetlerinde öğrenci ve basın kimlik kartı sahiplerine indirim uygulamaya yetkilidirler."* hükmü uyarınca, belediyelerin öğrencilere yönelik indirimli tarife uygulama konusunda yasal olarak yetkilendirildiği, ancak bu hususta zorunlu tutulmadığı, belediyelerin farklı yaş grupları ya da öğrenci statüsündeki bireyler arasında, farklı muameleyi haklı kılacak objektif ve makul gerekçelere dayalı ayrımlar yapabilme noktasında takdir yetkisine sahip olduğu,

**ç.** 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda bulunan hemşehri hukukuna göre Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahsın belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla yükümlü olduğu,

**d.** Başvuranın 28/5/2019 tarihinde toplu taşıma araçlarından ücretsiz olarak faydalanabileceği Elektronik Zabıta Kent Kartı temin ettiği, bu çerçevede belediye hizmetlerinden daha önce yararlandığının anlaşıldığı,

**e.** Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) ve Adana Büyükşehir Belediyesi 153 Çağrı Merkezi üzerinden yapılan şikâyetlerde, bazı vatandaşların hem aktif olarak çalıştığı hem de indirimli öğrenci kartı kullandığı yönünde başvuruların olduğu, bu çerçevede yaş sınırı belirlenmemesinin hakkaniyete aykırı olacağı,

**f.** Yaş sınırı belirlenirken öğrenci indirimleri konusunda makul bir yaş sınırı belirlendiği, belediyenin takdir yetkisinin haklı ve meşru gerekçelerle orantılı bir şekilde kullanıldığı hususları belirtilmiştir.

**4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte başvuran özetle;**

**a.** Adana ilinde ikamet ederken ve toplu taşıma kullanırken 14/10/2024 tarihine kadar öğrenci indiriminden faydalandığı,

**b.** Adana Büyükşehir Belediye Meclisinin 14/10/2024 tarihli ve ... sayılı Kararı ile Adana Büyükşehir Belediyesi Toplu Taşıma Araçları Seyahat Kartları Uygulama Yönetmeliği'nin değiştirilerek toplu taşımada öğrenci

**Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.**

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

indiriminden faydalanabilecek kişiler için 28 yaşından gün almamış olma şartı getirildiği,

c. Hazırlık sürecine ilişkin Komisyon Raporları incelendiğinde, 28 yaşından gün almış öğrencilerin toplu taşımada tam bilet tarifi üzerinden ücretlendirilmeye başlanmasıyla ortaya çıkan yaş temelinde farklı muameleye yönelik herhangi bir gerekçeye yer verilmediğinin görüldüğü,

ç. 28 yaşından gün almış öğrencilerin durumuna dair kişi özelinde bir değerlendirme yapılmadığı, öğrencilerin eğitim seviyesindeki (ortaöğretim/yükseköğretim) ve eğitim türündeki (açık öğretim/örgün eğitim) farklılıklar dikkate alınarak bir sınıflandırmaya gidilmediği, tüm bunlara ek olarak Adana Büyükşehir Belediyesi nezdinde 28 yaşından gün almış öğrencilerin zaten istihdama kayıtlı olduğu varsayılarak bu öğrencilerin düzenli geliri olup olmadığını saptamak amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarına da başvurulmadığı hususları ifade edilerek yaş sınırlamasının kaldırılması talep edilmiştir.

### III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “*Kanun önünde eşitlik*” başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

*“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”*

6. Anayasa'nın “*Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi*” başlıklı 42'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

*“Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.”*

7. Anayasa'nın “*Mahalli idareler*” başlıklı 127'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

*“Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.”*

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (d) bendine göre doğrudan ayrımcılık; “*Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi (...)*” ifade eder.

9. 6701 sayılı Kanun'un “*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

*“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.*

*(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.*

*(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

(4)Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

**10.** Yine 6701 sayılı Kanun'un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“(1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.”

**11.** Mezkûr Kanun'un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında “Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.” hükmü yer almaktadır.

**12.** Yine Mezkûr Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, Kurumun, “ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”le görevli olduğu düzenlenmiştir.

**13.** Yine 6701 sayılı Kanun'un “İspat yükü” başlıklı 21'inci maddesi şöyledir:

“Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

#### IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

**14.** 6701 sayılı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'inci maddesinin birinci fıkrasında “Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.” hükmü bulunmaktadır. Başvuranın dilekçesinden, Adana Büyükşehir Belediye Meclisi Kararı ile 28 yaşından gün almış öğrencilerin toplu taşımada öğrenci indiriminden faydalanamadığı iddiası bakımından 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ayrımcılık temellerinden yaş temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

**15.** Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrası; “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” hükmünü haizdir. Başvuranın Kuruma başvurmadan önce 6701 sayılı Kanun'a aykırı olduğunu iddia ettiği uygulamanın düzeltilmesini 15/11/2024 tarihinde ilgili taraftan talep ettiği ve talebinin muhatap Belediye tarafından reddedildiği görülmüştür. Bu kapsamda ilgili tarafa başvuru şartının sağlandığı,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

dolayısıyla söz konusu başvurunun esastan incelenebileceği değerlendirilmiştir.

**16.** Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan hakları hukukunun temel normları arasında yer almakta olup hem uluslararası sözleşmelerde hem de ulusal mevzuatımızda güçlü bir şekilde teminat altına alınmıştır. Nitekim İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 2'nci maddesi; *"Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir."* hükmünü haizdir.

**17.** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin *"Ayrımcılık Yasağı"* başlıklı 14'üncü maddesinde *"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır."* şeklinde hükmedilmiştir.

**18.** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadında ayrımcılık, objektif ve makul bir gerekçeye dayanmaksızın, benzer durumdaki kişilere farklı muamelede bulunulması şeklinde tanımlanmaktadır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48). AİHM'ye göre farklı muamele, nesnel ve makul bir gerekçeye dayanmadığı takdirde ayrımcı olarak kabul edilir. Başka bir ifadeyle, farklı muamele meşru bir amaç taşıyor veya kullanılan araçlarla bu amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurulamıyorsa ayrımcılık teşkil eder. (AİHM, *Fabris/Fransa*, B. No: 16574/10, 7/2/2013, para. 56). AİHM, taraf devletlerin benzer durum teşkil eden farklılıkların farklı bir muamele gerektirip gerektirmediğinin ve ne ölçüde gerektirdiğinin değerlendirmesinde takdir yetkisine sahip olduklarını kabul etmektedir. Bu takdir yetkisinin kapsamı ise olayın koşullarına, konusuna ve arka planına göre değişiklik göstermektedir (AİHM, *Stummer/Avusturya*, B. No: 37452/02, 7/7/2011, para. 88). Özellikle ekonomik ve toplumsal stratejiye ilişkin genel tedbirlerin uygulanması söz konusu olduğunda devletin geniş bir takdir yetkisinin olduğu kabul edilmektedir (AİHM, *Hämäläinen/Finlandiya*, B. No: 37359/09, 16/7/2014, para. 109).

**19.** Anayasa Mahkemesine (AYM) göre, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi Anayasa'da güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden yararlanılırken nesnel ve haklı bir neden olmaksızın aynı veya benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelede bulunulmasını yasaklamaktadır. Nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilir. Kuşkusuz benzer durumlara farklı muamelenin haklı bir temelini bulunup bulunmadığının veya farklılığın ne dereceye kadar haklı görülebileceği değerlendirilmesinde kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir yetkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte bu takdir yetkisinin kapsamı somut olayın özelliklerine ve hususiyetle farklı bir şekilde yararlandırılan hakkın niteliğine göre değişebilecektir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58-59).

**20.** Somut olayda başvuran, ... Üniversitesi ... Öğretmenliği bölümü öğrencisi olduğunu, toplu taşıma kullanırken 14/10/2024 tarihine kadar öğrenci indiriminden faydalandığını, Adana Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından alınan karar neticesinde öğrenci indiriminden faydalanacak kişilerin 28 yaşından gün almamış kişiler şeklinde sınırlandırıldığını, öğrenci olmasına rağmen 28 yaşın üzerinde olduğu için öğrenci indiriminden faydalanamamasının ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmektedir.

**Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.**

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

**21.** Başvuranın iddialarına karşılık muhatap Belediyeden alınan yazılı görüşte; mevzuat hükümleri uyarınca belediyelerin ulaşım hizmeti için Belediye Meclisi kararları doğrultusunda düzenlenecek tarifelere göre ücret belirleme hakkının olduğu, mevzuatta indirim uygulama kriteri yer almadığı için bahse konu kriteri belirleme yetkisinin Belediye Meclisinin takdirine bırakıldığı, bu yetkinin kullanılması hâlinde kişilerin durumlarına göre farklı yararlandırma kriterlerinin belirlenebileceği, belediyelere görevleriyle orantılı gelir kaynakları sağlandığı, belediyeler tarafından indirimli taşımanın amacından uzaklaştırılmasının engellenmesi konusunda hassasiyet gösterilmesinin hizmet maliyetleri ile indirim maliyetine katılan ancak indirim uygulanmayan vatandaşlara karşı sorumluluğun da gereği olduğu, mevzuatta öğrenci statüsünde olan her kişiye bu hizmetin ücretsiz sunulmasına ilişkin amir bir düzenlemenin yer almadığı, yaş sınırı belirlenirken öğrenci indirimleri konusunda makul bir yaş sınırı belirlendiği, belediyenin takdir yetkisinin haklı ve meşru gerekçelerle orantılı bir şekilde kullanıldığı, dolayısıyla söz konusu uygulamanın ayrımcı olmadığı hususları belirtilmiştir.

**22.** Bir kişinin hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını yaşı nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele yaş temelinde doğrudan ayrımcılık olarak tanımlanmaktadır (TİHEK, Ayrımcılık Temelleri Serisi No: 9 Yaş Temelinde Ayrımcılık, 2022, s. 12). Doğrudan ayrımcılıktan söz edilebilmesi için benzer durumlardaki kişilerin gördükleri muamelede, belirlenebilir bir özelliğe dayalı bir farklılık olmalıdır. Ancak yapılan muamele, işlem veya durumun objektif, ölçülü ve makul bir nedene dayanması hâlinde ayrımcılık yasağı ihlal edilmemiş olacaktır (TİHEK, Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Rehberi, 2022, s. 220). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleyle tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, *Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50). Bu çerçevede başvuruya konu iddiaların incelenmesinde ilk olarak 6701 sayılı Kanun çerçevesinde yaş temelinde farklı bir muamelenin mevcut olup olmadığının, ardından farklı bir muamele bulunması hâlinde ise bu muamelenin haklı ve meşru bir gerekçeye dayanıp dayanmadığının ve ölçülülük ilkesine uygun olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

**23.** 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları*" başlıklı 7'nci maddesinin ilgili bentleri şöyledir:

*"Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:*

(...)

*f) Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*

(...)

*p) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları*

**Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.**

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek.

(...)”

**24.** Mezkûr Kanun’un “Ulaşım hizmetleri” başlıklı 9’uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır. (...)”

**25.** 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 1’inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(...) Belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, toplu taşıma hizmetlerinde öğrenci ve basın kimlik kartı sahiplerine indirim uygulamaya yetkilidirler. (...)”

**26.** Başvuru dosyası incelendiğinde 17/3/2025 tarihli Öğrenci Belgesi doğrultusunda başvuranın ... Üniversitesi ... Fakültesi ... Bölümü ... Programı’nın 4’üncü sınıf aktif öğrenci statüsünde bulunduğu ve başvuranın doğum tarihinin .../.../1982 olduğu anlaşılmıştır. Başvuranın iddiası öğrenci olmasına rağmen 28 yaşından gün aldığı için toplu taşımada öğrenci indiriminden faydalanamadığına ilişkindir. Bu kapsamda toplu taşımada 28 yaşından gün almış öğrencilerle 28 yaş altı öğrencilerin farklı ücretlendirmeye tabi tutulduğu ve bu uygulamanın yaş temelinde farklı muamele oluşturduğu anlaşılmaktadır. Bu farklı muamelelerin haklı ve meşru bir gerekçeye dayanıp dayanmadığı ve ölçülülük ilkesine uygun olup olmadığı yönlerinden incelenmesi gerekmektedir.

**27.** Eğitim hakkı, Anayasa tarafından güvence altına alınmış temel bir haktır. Bu bağlamda eğitim yalnızca kişilere doğrudan fayda sağlayan bir kamu hizmeti değil, aynı zamanda geniş sosyal fonksiyonları olan bir hizmettir. Demokratik bir toplumda, insan haklarının güçlenmesi ve sürdürülmesi açısından eğitim hakkının vazgeçilmez bir katkı sağladığı açıktır (AYM, Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri, B. No: 2013/583, 10/12/2014, para. 66). Nitekim AYM de eğitim hakkının kamu ve özel eğitim kurumlarında ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğrenim seviyelerini kapsadığını vurgulamıştır (AYM, Hikmet Balabanoğlu, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, para. 28).

**28.** Nesnel ve makul bir gerekçeye dayandırılmayan, yani meşru bir amaca hizmet etmeyen veya seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılilik bağı bulunmayan farklı muameleler ayrımcı nitelikte kabul edilmektedir. Bu doğrultuda, muamelelerin haklı ve meşru bir gerekçeye dayanmaması ya da amaçlanan hedef ile kullanılan araç arasında makul bir orantılilik ilişkisi bulunmaması hâlinde ayrımcılık yasağının ihlali söz konusu olacaktır. Mevcut olayda 28 yaşından gün almış öğrencilerin toplu taşımada öğrenci indiriminden

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

faýdalanamamasının haklı ve meşru bir gerekçeye dayanıp dayanmadığı ve amaçlanan hedef ile kullanılan araç arasındaki orantılılığın değerlendirilmesi sırasında; toplu taşıma ücretlerinin belirlenmesinde 5216 sayılı Kanun ile 4736 sayılı Kanun ve sair mevzuat çerçevesinde muhatap Belediyenin takdir yetkisinin bulunduğu kabul edilmekle birlikte, bu takdir yetkisinin kullanımına ilişkin Belediye Meclisinin 14/10/2024 tarihli ve ... sayılı Kararı ve muhatap Belediyenin yazılı görüşünde sunduğu gerekçelerin dikkate alınması gerekmektedir.

**29.** Anayasa'nın 13'üncü maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılacak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, para. 38). Toplu taşıma ücretlerine ilişkin olarak başvurunun konusunu oluşturan muhatap Belediyenin takdir yetkisi, Anayasa'nın 13'üncü maddesinde düzenlenen ölçülülük ilkesi doğrultusunda kullanılmalıdır. Bu kapsamda toplu taşıma ücretlerinin belirlenmesi ve öğrencilere indirim oranlarının tayin edilmesi hususunda, elde edilmek istenen kamu yararı ile farklı ücretlendirmeye tabi tutulan 28 yaşından gün almış öğrencilerin hakları arasında adil bir denge kurulması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, toplu taşımada öğrencilerin yaş temelinde farklı ücretlendirilmesi Anayasa'nın öngördüğü sınırlar dâhilinde makul, gerekli ve orantılı bir biçimde gerçekleştirilmelidir.

**30.** Adana Büyükşehir Belediye Meclisinin 11/1/2012 tarihli ve ... sayılı kararı ile onaylanan Adana Büyükşehir Belediyesi Seyahat Kartları Uygulama Yönetmeliği'nin "Öğrenci" başlıklı 5'nci maddesi "*Adana Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde ikamet eden; Türkiye veya yurt dışında örgün eğitim kurumlarındaki öğrenciler ile dersane öğrencileri, YÖK kapsamındaki tüm üniversiteler ile şehrimizde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencileri, en az bir öğrenim yılı veya daha fazla süren resmi kurumların 20 yaşını geçmeyen kurs öğrencileri, açık öğretim fakültesi, açık ilköğretim, açık orta öğretim öğrencilerini ve 3308 sayılı Kanun'un 11 nci maddesi gereği çıraklık okulları öğrencilerini, (...) ifade eder.*" şeklinde düzenlenmekte iken 14/10/2024 tarihli ve ... sayılı Adana Büyükşehir Belediye Meclisi kararı ile Seyahat Kartları Uygulama Yönetmeliği'nde değişikliğe gidilerek toplu taşımadan yalnızca 28 yaşından gün almamış öğrencilerin indirimli olarak faydalanmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

**31.** Belediye Meclisinin 14/10/2024 tarihli ve ... sayılı Kararı ile bu kararların hazırlık sürecine ilişkin Komisyon Raporları incelendiğinde, 28 yaşından gün almış öğrencilerin toplu taşımada tam bilet tarifesinden ücretlendirilmeye başlanmasıyla ortaya çıkan yaş temelinde farklı muameleye yönelik herhangi bir gerekçeye yer verilmediği görülmüştür. Muhatap Belediye tarafından sunulan yazılı görüşte; kamu kurumları tarafından yapılan benzer uygulamalarla ilgili yapılmış olan değerlendirmeler ve kararların alınan kararlarda rehber niteliği taşıdığı, yapılan değerlendirmelerde vatandaşların lehine olacak şekilde düzenleme yapıldığı, bu doğrultuda Türkiye Belediyeler Birliği tarafından gönderilen yazıda "*Lise ve takiben üniversiteye giden bir öğrenci sene kaybetmez ise, 22-23 yaşında eğitimini tamamlamaktadır. Lisans eğitiminin üzerinde olan eğitimler genel olarak takdiridir. Belediyeler olası sene kayıplarını gözeterek toplu taşımada 26 ile 30 yaşlarını öğrenciliğin bittiği ve çalışma hayatının başladığı (başlaması gerektiği) yaşlar olarak kabul*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

etmektedir” değerlendirmesinin bulunduğu, öğrenci yaş sınırının 28 olarak belirlenmesi hususunda yapılan araştırmalarda diğer kamu kurumlarının kararlarının incelendiği, indirimli toplu taşıma hizmeti sunmanın belediyeler açısından takdire dayalı bir yetkiyle düzenlendiği, belediyelerin farklı muameleyi haklı kılacak durumlarda yaş grupları arasında ayırma gitme noktasında takdir yetkisi olduğu ileri sürülmüştür. Bununla birlikte muhatap Belediye tarafından CİMER ve Adana Büyükşehir Belediyesi 153 Çağrı Merkezi üzerinden gelen şikâyetlerde bazı vatandaşların hem aktif olarak çalıştığı hem de öğrenci kartı kullandığı iddialarına ilişkin başvuruların bulunduğu belirtilmiş olup söz konusu başvuruların bir örneği sunulmuştur. Bu kapsamda yapılan değerlendirmelerde, muhatap Belediyenin 28 yaşından gün almış öğrencilere toplu taşıma ücretlerinde farklı bir ücret tarifesi uygulamasının, kamu kaynaklarının etkin kullanımı ve sosyal desteklerin hedef kitleye ulaştırılması amacına yönelik haklı ve meşru gerekçelere dayandığı yönünde bir kanaat oluşmaktadır.

**32.** Her ne kadar muhatap Belediye tarafından toplu taşımada farklı ücret tarifesini belirlenmesinde haklı ve meşru gerekçelere dayanıldığı kanaati oluşsa da uygulamada tek ölçüt olarak 28 yaşından gün almış öğrencilerin öğrencilik hayatının bittiği ve çalışma hayatının başladığı veya başlaması gerektiği yaşlar olduğu varsayımının esas alınması ve muhatap Belediyenin bu varsayımını destekleyen resmî verilerin de sunulmamış olması göz önüne alındığında, kullanılan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık bulunmadığı değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra muhatap Belediye nezdinde 28 yaşından gün almış öğrencilerin zaten istihdama kayıtlı olduğu varsayılarak bu öğrencilerin düzenli geliri olup olmadığını belirlemek amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarına da başvurulmamıştır. Bu unsurların tamamının birlikte dikkate alınmaması, adil bir denge gözetilmeden, yaş temeline dayalı farklı muamelenin makul, gerekli ve orantılı bir ölçüde yapılmadığını ortaya koymaktadır.

**33.** Türkiye Belediyeler Birliğinin 9/8/2019 tarihli ve ... sayılı ile 23/10/2020 tarihli ve ... sayılı yazılarında da ifade edildiği üzere; belediyeler, ilgili mevzuat uyarınca toplu taşıma ücret tarifelerini belirleme ve indirim uygulayıp uygulamama konusunda takdir yetkisine sahiptir. Ancak söz konusu yetkinin kullanımı yalnızca belediyelerin mali dengelerini gözeterek ekonomik gerekçelerle sınırlı olmamalı; kamu yararı ve hizmetin amacı ilkeleriyle de uyumlu olmalıdır. Toplu taşıma hizmetinin öğrencilere yönelik indirimlerle desteklenmesi, eğitim hakkının etkin bir şekilde kullanılabilmesi açısından önemli bir araçtır. Bu doğrultuda, toplu taşıma hizmetinin öğrencilere yönelik indirimlerle desteklenmesinde korunan menfaat göz önüne alındığında, salt belediyelere gelir sağlanması ya da indirimli taşımanın amacından uzaklaşmasının önlenmesi gibi gerekçelerin anayasal bir hak olan eğitim hakkının korunması bağlamında yeterli olmadığı kanaatine varılmıştır. Öte yandan 28 yaşından gün almış öğrencilerin eğitim düzeyi, öğrenim türü, gelir durumu gibi bireysel farklılıklar gözetilmeksizin yalnızca bu yaş grubunun iş gücüne katılımının yüksek olduğu varsayımına dayalı olarak yapılan ücret düzenlemesi, ulaşılmak istenen kamu yararı ile 28 yaşından gün almış öğrencilerin hakları arasında adil dengeyi zedeleyici bir nitelik taşımaktadır.

**34.** Sonuç olarak yukarıda yer alan tüm hususlar birlikte değerlendirildiğinde, muhatap Belediye tarafından toplu taşımada 28 yaşından gün almış öğrencilerin farklı ücretlendirmeye tabi tutulması meşru bir amaç taşısa da uygulama sırasında yaş sınırının belirlenmesinde kişiler arasındaki bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulmadığı ve bu durumun hedeflenen amaç ile uygulanan araç arasında bir ölçülülük sağlamadığı,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

uygulamada makul bir dengenin gözetilmediği gerekçeleriyle, başvuru konusu olayda yaş temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

35. Bu çerçevede somut olayda gerçekleşen ayrımcılık yasağı ihlali bakımından; ihlalin etki ve sonucunun ağırlığı, toplu taşıma hizmetinin yürütülmesinde muhatabın mevzuat uyarınca sahip olduğu yetkinin çerçevesi ve hizmet sunumunun bir tarafı olan muhatabın kamu tüzel kişiliğine sahip olması sebebiyle güçlü konumda bulunması, uygulamanın süregelen bir uygulama olması göz önünde bulundurularak, ihlal konusu eylemle ilgili muhatap Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığına 200.000 TL idari para cezasının uygulanmasına karar verilmiştir.

## V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLDİĞİNE,

B. Muhatap Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı hakkında 200.000,00 TL (İkiYüzBin TL) İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,

C. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/9/2025 tarihinde Muhammet Ecevit CARTİ ve Fatma ÇINAR'ın ilave görüşleri ile OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahrettin ALTUN  
Kurul Başkanı

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ  
II. Başkan

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK  
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Erol GÖKDÖL  
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Evren BAŞAR  
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Fatma ÇINAR  
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Melahat DEMİR  
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Ömer ÇELEN  
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Selami AÇAN  
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Selma ÖZTÜRK PINAR  
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Tayyip UÇAR  
Kurul Üyesi

Ek:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : http://www.tihek.gov.tr/

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

- 1 - 2025/586 M.A. Kurul Kararı Muhammet Ecevit CARTİ İlave Görüşü (2 Sayfa)  
2- 2025/586 M.A. Kurul Kararı Fatma ÇINAR İlave Görüşü (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA  
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899  
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr  
İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:  
Telefon No:

Karar Adı : M.A.  
Karar Numarası : 2025/586

Bilindiği üzere; 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1 inci maddesi çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşları ile belediyelere toplu taşımada öğrencilere indirim yapabilme yetkisi verilmiştir. Hizmet sunan kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler bu çerçevede öznel karar süreçleri sonunda farklı uygulamalar gerçekleştirerek öğrencilere değişen oranlarda indirimli seyahat imkânı sunmaktadırlar. Söz konusu indirimlerin, anayasal bir hak olan eğitim hakkının Anayasa'nın sosyal devlet ilkesinin gerektirdiği bir şekilde desteklenmesini sağlayacak bir surette belirlenmesi beklenirken, diğer taraftan başta hizmet veren kamu kurum ve kuruluşları ile belediyelerin bütçe imkânları olmak üzere farklı parametrelerin de belirlemelerde etkili olacağı açıktır. Örneğin; bu hizmetlerden ücret ödeyerek faydalanan, dolayısıyla ücretsiz ya da indirimli faydalananların maliyetinin bir kısmını da yüklenmekte olan diğer kullanıcılar ile hizmet sunumu esnasında ücretsiz ya da indirimli faydalanicılardan dolayı kısmi gelir kaybına uğrayan esnaf ve işletmecilerin durumu da göz önünde bulundurulması gereken faktörler arasındadır.

Ekonomik koşullar nedeniyle, düzenli geliri bulunanlar da dâhil olmak üzere pek çok kişinin özellikle açık öğretim fakültelerine kaydolmak suretiyle indirimli öğrenci kartı talebinde bulunduğu, bu durumun toplu ulaşımdan faydalananlar arasında indirimli kart kullananların sayısının önemli oranlara ulaşmasına sebebiyet verdiği belediyeler tarafından sunulan idari kayıtlardan anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, toplu ulaşım hizmeti veren kurum ve kuruluşlar ile belediyelerin yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde bütçe imkânlarını da gözeterek bir takım tedbirler almaya çalışması son derece doğaldır.

AIHM ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarında, benzer durumdaki kişilere farklı muamelede bulunulması nesnel ve makul bir gerekçeye dayanmadığı takdirde ayrımcı nitelikte kabul edilmekte, bir başka ifadeyle, farklı muamelenin meşru bir amaç taşımaması veya amaçla kullanılan araçlar arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurulamaması halinde işlemin ayrımcılık teşkil edeceği vurgulanmaktadır. Benzer durumlarda farklı muamelenin haklı bir temelini bulunup bulunmadığının veya farklılığın ne dereceye kadar haklı görülebileceğinin değerlendirilmesinde de kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir yetkisi bulunduğu, takdir yetkisinin kapsamının somut olayın özelliklerine ve bilhassa farklı bir şekilde yararlandırılan hakkın niteliğine göre değişebileceğinin altı çizilmektedir.

Yukarıda belirtilen çerçevede hizmet veren kuruluşların çeşitli tedbirler alması doğal olmakla birlikte, söz konusu tedbirlerin ayrımcı nitelikte olmaması gerektiği izahtan varestedir. Ücretsiz ya da indirimli ulaşım

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

uygulamasý, henüz bir işte çalışmayan, geliri olmayan ya da düşük gelirli olan öğrencilerin desteklenmesini, yani anayasal bir hak olan eğitim hakkının Anayasa'nın sosyal devlet anlayışı bağlamında desteklenmesini amaçlamaktadır. Sonuçta; indirimli ulaşım uygulamasına ilişkin kriterlerin belirlenmesi esnasında, öğrenciye ilave ulaşım masrafı bağlamında yük getirmeyen açık öğretim öğrencisi olup olmadığı, ikinci ya da üçüncü üniversiteyi okuyup okumadığı, herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı, yani bir geliri olup olmadığı ve gelir düzeyinin ne olduğu gibi hususlar ya da öğrencinin lisans, yüksek lisans ya da doktora aşamalarının hangisinde bulunduğu değerlendirilmeden sadece yaş kriterinin ayırt edici ölçüt olarak belirlenmesinin, hizmet sunucularının çeşitli tedbirler almasına dair haklı ve meşru gerekçeleri bulunsa da amaçla kullanılan araçlar arasında orantılılık bulunmadığı ve uygulamanın ölçülülük ilkesine uygun olmadığı, dolayısıyla ayrımcı nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

**e-imzalıdır**

Muhammet Ecevit CARTİ  
II. Başkan

**Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.**

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

Karar Adı : M.A.  
Karar Numarası : 2025/586

Başvuran M.A. tarafından yapılan Adana Büyükşehir Belediyesi Seyahat Kartları Uygulama Yönetmeliği ile öğrenci tanımına 28 yaşından gün almama şartı getirilmesinin yaş temelinde ayrımcılık oluşturduğu iddiasında bulunmaktadır.

Anayasamızın “*Kanun önünde eşitlik*” başlığını taşıyan 10’uncu maddesinde;

“*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.*

*Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.*

*Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.*

*Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.*

*Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”*

Hükmü yer almakta olup, eşitlik ilkesi, yasal düzenlemeler bakımından da geçerli bir ilke olduğundan kanunların Anayasaya uygunluk denetiminde Anayasa Mahkemesi tarafından da kullanılan bir ölçüttür. Anayasa Mahkemesi, kararlarında eşitlik ilkesi hakkında şu ifadelerle başvurmuştur:

**Anayasa Mahkemesine göre Anayasa’nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur.** Bu ilke, hukuksal eşitlik öngörmektedir.

Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir.

**Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden ayrı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez.** Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa’nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. [Anayasa Mahkemesi’nin E. 2013/116, K. 2014/135 sayılı ve 11.9.2014]

Anayasa Mahkemesine göre salt “*eşitlik ve ayrımcılık yapmama*” kavramı, herhangi bir

- **nesnel ve makul dayanağı olmaksızın,**

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

- aynı durumdaki bireylere,

- farklı muamelede bulunulmamasına ilişkin gerekliliği ifade etmektedir (Aziz Turhan, B. No:

2012/1269, 08.05.2014, para.38)

AİHM de içtihatlarında, ayrımcılığı kısaca “nesnel ve makul bir gerekçe olmaksızın, konuyla ilgili olarak benzer durumda olan kişilere farklı muamele edilmesi” (bkz, Zarb Adami/Malta, B. No. 17209/02, 20/6/2006, § 71) olarak tanımlamaktadır.

Her iki karar birlikte değerlendirildiğinde, nesnel ve makul bir neden olması durumunda aynı ve/veya benzer durumda olanlara da farklı muamele yapılmasının mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

Toplu taşıma ücretlerinde yapılacak indirimler 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifleri Hakkında Kanun'da belirtilen usul ve esaslara göre düzenlenmektedir. Mezkûr Kanunun 1'inci maddesinin 4'üncü fıkrasında;

*“Belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, toplu taşıma hizmetlerinde öğrenci ve basın kimlik kartı sahiplerine indirim uygulamaya yetkilidirler.”*

Hükmü yer almakta olup, bu hüküm gereği ulaşım ücret tarifelerinde öğrencilere indirim uygulanıp uygulanmamasına; indirim uygulanması halinde, bu indirimin oranı ile usul ve esaslarının belirlenmesi yetkisi Belediyelere aittir.

Kurumumuzun 29/12/2020 tarih ve 2020/1091 sayılı kararında; "Türkiye Belediyeler Birliği tarafından ülkemizde ortalama üniversiteyi bitirme yaşı 22- 23 olduğunun, 18 yaşında liseyi bitirerek üniversiteye giden bir öğrenci sene kaybetmediği takdirde lisans eğitimini 22-23 yaşlarında, sene kaybı olması durumunda 26-30 yaş aralığında tamamladığının, 30 yaşından önce öğrencilik dönemi sona eren kişinin çalışma hayatının başladığının kabul edildiğinin bildirildiği" belirtilmektedir.

29/12/2020 tarihli TİHEK Kararında da yer aldığı üzere Toplu taşımada indirimli bilet uygulamasına ilişkin düzenlemenin amacı; sosyal ve ekonomik olarak korunmaya muhtaç çocukların ve gençlerin eğitim hayatlarının kolaylaştırılması, eğitimin ailelere getirdiği maddi yükün azaltılması ve çocuk işçiliğın önlenmesidir. İş hayatında olmayan kişilere indirim yapılma gerekçelerinin iş hayatında olan kişiler açısından indirimde geçerli olamayacağından iş hayatında olan kişiler 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda bulunan hemşeri hukukundan kaynaklanan yükümlölüklerini yerine getirebilecek durumdadırlar. Ayrımcılığın ortaya çıkabilmesi için benzer durumda olan kişilere makul bir gerekçe olmadan farklı muamele de bulunulması gerekmekte olup, toplu taşıma ücretlerinin belirlenmesinde 5216 sayılı Kanun ile 4736 sayılı Kanun çerçevesinde muhatap Belediyenin takdir yetkisinin bulunduğu, bu sebeple de muhatap Belediye tarafından farklı durumda bulunan kişilere farklı bilet tarifesi uygulanmasının haklı ve meşru gerekçelere dayandığı değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan 6701 sayılı Kanun'un “İspat yükü” başlıklı 21'inci maddesinde:

*“Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”*

Hükmü yer almakta olup, bu hüküm gereği muhatap idare tarafından 28 yaşından gün almış öğrencilere indirimli bilet Tarifesinin uygulanmamasının gerekçelerinin, ilgili bilgi ve belgelerin de Kurumumuza gönderilmesi

**Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.**

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

suretiyle tereddüde yer bırakmayacak şekilde ortaya konulması gerekmektedir.

Başvuru konusu olayda muhatap Belediye tarafından "26 ile 30 yaşlarında öğrenciliğin bittiği ve çalışma hayatının başladığı (başlaması gerektiği) ve diğer kamu kurumların uygulamaları örnek alınarak 28 yaşından gün almamış öğrencilerin indirimli öğrenci biletinden faydalanabileceği yönünde Belediye Meclis kararı alındığı" bildirilmiş olmasına rağmen 28 yaşından gün almış öğrenci biletlerinin bütçeye getirdiği yük, bilet fiyatlarının sübvans oranları, 26 yaşından gün almış öğrencilerin SGK kayıtlarının temininin mümkün olup olmadığı, daha önce SGK kayıtları ile ilgili olarak yazışmaların yapılıp yapılmadığı hususlarındaki resmî verilerin Kurumumuza sunulmamış olduğu görülmüştür. İlgili resmi yazışmaların ve bilgilerin Kurumumuza sunulmamış olması sebebiyle muhatap idare tarafından ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediği ispat edilememiş olduğundan, kullanılan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık bulunmadığı değerlendirilerek, başvuruda ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

**e-imzalıdır**

Av. Fatma ÇINAR  
Kurul Üyesi

**Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.**

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA  
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899  
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr  
İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:  
Telefon No: